

Családtörténeti kiállítás a gimnáziumban

Véletlen szerencse, hogy a legismertebb közösségi oldalon rábukkantam egy fotóra, amely a tiszakeszi kompot ábrázolta. Mellette találtam néhány képet Mezőcsátról is, „szülőfalum képei” aláírással. Kiderült, hogy a képeket egy Csátról elszármazott férfi rakta fel az oldalra. Gyorsan kapcsolatba léptem vele, és innentől kezdve megindult egy olyan folyamat, amelyet a helytörténettel foglalkozó szakemberek is megirigyelhetnének: megkaptam egy fotógyűjteményt, amely a két világháború között Mezőcsáton élt Róth Károly és családja történetéről mesél.

Önmagukban a képek is nagyon értékes információkat hordoznak, de tulajdonosuk, Róth András sok-sok információval egészítette ki a fotókat, így néhány hét alatt kikerekedett egy izgalmas-értékes, vidám és tragikus családsors, amelynek színtere a harmincas évek Mezőcsátja.

Az értékes gyűjteményből a 2013. évi holokauszt-megemlékezés kapcsán kiállítást rendeztünk a Mezőcsáti Református Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola új aulájában.

A család legrégebbi fotóján a dédapa látható a fia családjával, az unokákkal, köztük Károllyal, akinek az életén végigvonult a két háború, a zsidóüldözések, a munkaszolgálatok, a '45 utáni államosítások embertelen korszaka.

Róth Éliás gyermekeivel és unokáival 1915-ben

A dédapa asztalosmester volt, a fia, Ignác szikvízgyáros és kereskedő. Gyermekeit taníttatta, így Károly is kereskedőnek tanult. Az 1935-ben készült esküvői képeken Károlyt már menyasszonyával, Grünberger Etelkával látjuk a vendégek koszorújában. Néhány évvel később pedig a szépséges ifjú asszony két kisgyermekével mosolyog a felvételen:

Róth Károlyné és gyermekei: Gyurika és Lacika

A történet aztán a „szokásos” forgatókönyv szerint folytatódik: Károlyt munkaszolgálatra hívják be, és egészen Kijevig jut, majd visszafelé Bécs Bishoff Gasse koncentrációs táborában történik a felszabadulás. Hazatér Mezőcsátra, ahonnan gyermekeit, feleségét, a szüleit, a teljes rokonságát deportálták Auschwitzba. Senki nem jött vissza közülük.

Visszatért viszont két testvér: Schwarz Edit és nővére, Hajnalka. Az ő történetük külön ága ennek a családtörténetnek. Edit és Károly 1946-ban házasodtak össze, Hajnalka és (a barátjával együtt ugyancsak Kijevet megjárt) Schirmer Miklós is egymásra találtak. Az előbbi házasságban született András, az utóbbiban Imre és Zsuzsa. Schirmer Imre az a férfi, akit említettem az elején, akitől a tiszakézi kép ered, és aki ezt az egész érdekes és izgalmas kutatást elindította. Testvéreivel, Zsuzsával együtt várták a monitor előtt képes beszámolómat a kiállításról, ezután nyílt meg egy másik családi album is, amelynek feldolgozása a következő hetek feladata lesz: a Schirmer család történetét őrzik az értékes képek.

Róth Károly 1950-ben a Hősök tere 21. számú lakásuk előtt

Mindkét család megpróbált talpra állni az átélt szörnyűségek után. Aztán jött az államosítás, majd 1956 és következményei, így Róthék Angliában, Schirmerék Izraelben találtak új otthonra, ahol a családfa szép és lombos új ágakat növesztett sikerben és boldogságban, hiszen februári mezőcsáti találkozásunkkor Imre és felesége, Ági büszkén meséltek a 16 unokáról.

Mezőcsáthoz köti azonban őket a szülőföld, a családjuk és a gyermekkoruk emléke, ezért időnként eljönnek ide, hogy fejet hajtsanak a kopott síremlékek és a siratófalra vésett nevek előtt.

Andrástól kaptam a képeket, s míg készítettem elő a kiállítást, és egyre többet megtudtam a család hétköznapjairól, személyes ismerőseimmé váltak a képeken őrzött arcok.

Úgy gondolom, a képekről elmondott történetekkel sikerült közelebb vinnem a gimnazisták számára Mezőcsát történelmének egy darabját, sikerült a tankönyvekben szűkszavúan említett vézskorszak rettenetét megéreztetni. Mert nem a számok és események, hanem az emberi sorsok mutatják meg igazán, mi is történt valójában.

Közben pedig meg kellett értenem nekem is: a családi albumok kinyitása nekünk történelem, de a leszármazottaknak, az utódoknak ma is lüktető, fájó sebeket érint.

Tisztelettel emlékezünk az elpusztítottakra, és nagy szeretettel köszönjük meg a túlélőknek és a leszármazottaknak, hogy megengedték, hogy megismerhessük a családok és ezzel együtt Mezőcsát történetének egy darabját.

Róth András hozzájárult ahhoz, hogy a képgyűjteményt elhelyezzük a Kiss József Közösségi Ház és Könyvtár helyortörténeti gyűjteményében a kutatók számára.

Az emléknaphoz kapcsolódóan 2013. április 16-án iskolánk volt diákja, dr. Lehotay Veronika, a Miskolci Egyetem tanársegéde tartott előadást *Szabadságjog-megvonó intézkedések a Horthy-korszakban* címmel.

Gulyás Terézia (Református Gimnázium, Mezőcsát)